

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Vsaka vsak četrtek pop.; v slučaju praznika
 dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva
 c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec
 Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za
 izposojništvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na uprave
 Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, L. nad.
 Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.908

Ob 70 letnici rojstva J. E. Kreka

Ves slovenski narod, posebno pa še delavstvo, se te dni spominja obletnice rojstva našega nepozabnega dr. Janeza Ev. Kreka. Delavstvo je tudi najbolj dolžno, da se ob tej obletnici pomudi pri njem, ki je bil naravnost ves njegov. Vse svoje misli, besede in dejanja je imel dr. J. Krek posvečene gospodarskemu in duhovnemu blagru slovenskega malega človeka, tako delavca, obrtnika in kmeta. Vse njegovo življenje je bilo tako rekoč posvečeno slovenskemu človeku-trpinu.

V svoji dalekovidnosti je naš dr. Krek videl ves bodoči razvoj gospodarstva, kako bo po liberalnem gospodarskem sistemu prehajal v kapitalizem, ki ne pozna človeka kot človeka, otroka božjega, ampak zgolj pridobitno sredstvo brez ozira na človekovo dostojanstvo in njegovo duhovnost. Na ta pohod kapitalistične invazije je hotel dr. Krek pripraviti našega delovnega človeka in ga usposobiti, da se obvaruje vseh strašnih posledic kapitalistične materijalistične dobe. To njegovo hotenje vidimo najbolj v članku: »Kakšen je krščanski socializem«, ki je izšel kot uvodnik v »Glasniku« leta 1896 pod naslovom »Na boj!«. Članek se dobesedno glasi:

1. **Krščanski socializem je najprej krščanski.** Kristusova vera, kakor jo označja katoliška cerkev, je voditeljica za vse posameznike in za vse narode. Kdor hoče biti pravi krščanski socialist, mora biti predvsem **veren, Bogu in cerkvi vdan**. Brez tega je vse drugo brez pomena. Živa vera v srcu in dejanju je temelj krščansko socialnega prepričanja.

2. **Krščanski socializem je demokratičen** v tem pomenu, da upa od ljudstva zmage. Ljudstvo se mora zavedati pravic in dolžnosti in — vse se bo doseglo. Pijavke, ki sedaj sesajo ljudstvo, se morajo uničiti. Ljudstvu dajmo nazaj, kar je njegovega, in zlasti delavcem priborimo take razmere, da bodo mogli človeka dostojno živeti. To je pravi **demokratizem**.

3. **Krščanski socializem se bori za politično samostojnost** upravičenih, zlasti delovnih stanov. Delavci naj odločajo o svojih zadevah, kmetje o svojih, obrtniki o svojih brez nepotrebnih jerobov po raznih uradih; sami naj si tudi sodijo o svojih stvareh, pa ne bo toliko tako dragih pravd. **Politična samostojnost** organiziranih stanov, je naša tretja poglavitna zahteva.

4. **Krščanski socializem zahteva končno tudi gospodarsko samostojnost** delovnih

stanov. Kar delovni stanovi proizvajajo, to je njihovo in samo oni imajo pravico ukrepati o tem. Sami naj si, združeni v trdne zveze, skupno pomagajo pri nakupovanju in proizvajanju, brez prekupecev naj sami

svoje izdelke in pridelke prodajajo in s tem odsekajo žile, po katerih vre vsa gospodarska kri v kapitalistovske verthajmarice. Sedaj ne moremo niti govoriti o stanovih, marveč vsa družina se pričinja deliti v dva dela: v bogatine in — reveže. Če pojde tako dalje, se bo ta delitev popolnoma izvršila. Mi hočemo zato vrniti

stanovom zopet njihovo vrednost in samostojnost. Mi hočemo družbo, obstoječo iz organiziranih, združenih stanov, ne pa pešičico organiziranih milijonarjev, ki sesajo moči nebrojnemu, razdruženemu ljudstvu. Naši nasprotniki so torej **kapitalisti** in njihovi pristaši liberalci; poleg njih pa tudi socialni demokratje, ki nočejo ničesar vedeti o stanovih, še manj pa o krščanstvu.

Misel je lepa in vzvišena. Naprej zastava naša! Pojdimo v boj zanjo! Vredna je našega truda in največjih žrtev. Predvsem je treba **vztrajne, žilave agitacije**. Združimo se vsi enako misleči in agitirajmo za svoje misli, za svoja **društva**, za svoje **časopisje** brez strahu, z veseljem upanjem!

*

To so Krekove besede. Ob 70letnici njegovega rojstva je naša dolžnost, da si te besede v srcu obnovimo in skušamo z vsemi svojimi silami delati na to, da postanejo meso in kri. V tem je rešitev vsega težkega vprašanja, ki mori dandanes našega delovnega človeka.

Veliko prezkodaj se je dr. Krek poslovil od nas. Ko bi živel še danes, bi bilo najbrže marsikaj drugače. Dočim bi morda pokaral delavstvo zaradi njegove premale delavnosti in ga znova in znova navduševal za boj, prav tako bi najbrže vzel v roke tudi bič in marsikoga pregnal z njegovega mesta, na katero ne spada. Zavihajmo rokave in pojdimo neustrašeno v boj za pravice delovnega človeka! S tem se bomo najbolj oddolžili njemu, ki je posvetil vse svoje življenje človeku-trpinu in s to obljubo v srcu bomo najlepše proslavili spomin 70letnice njegovega rojstva.

Izseljeniška nedelja

Po zaslugi »Družbe sv. Rafaela« je vpeljana pri nas — delalo pa se je tudi na to, da bi bila po vsej državi — izseljeniška nedelja. Obhajamo jo vsako leto na prvo adventno nedeljo. Namen te nedelje je, da bi se poživilo med nami zanimanje za izseljeniško vprašanje, med izseljenci pa zanimanje za domovino. Če smo odkriti, moramo priznati, da se za to vprašanje veliko premalo zanimamo. Ze pri svojih je več ali manj zamrlo tisto prirodno čustvo, ki bi ga morali poplemeniti še z nadnaravnimi sredstvi, tako da bi ta vez nikoli ne prenehala, ampak da bi bila vedno bolj iskrena in trdna.

Tudi kot narod ne izvršujemo svojih dolžnosti napram našim izseljencem. Le pogledjmo naše dnevnike. Silna revščina v tem pogledu in silno

slabo izpričevalo ne le za dnevnike, ampak tudi za narod sam. Videz je, da tudi narod sam nima dovolj spoznanja, kaj so mu izseljenci. Saj so del njega samega. Pa naj žive na jugu države, v evropskih ali izvenevropskih državah. Njegov del so. Tudi v tujini hočejo živeti in se izživljati na isti način, kakor so se doma. Isti jezik, ista pesem, ista molitev jih dviga, da vztrajajo v narodnih običajih in da so v duhu, če ne vedno, pa vsaj čim češčeje doma, na rodni zemlji, v rodni fari, v rodni hiši. Pa tudi država ne izvršuje v polni meri svoje dolžnosti napram izseljencem. Kjerkoli je jugoslovanski izseljenec, bi morala država gledati na to, da zboljša njegov gospodarski in kulturni položaj s posebnimi pogodbami. Koliko krivic trpe naši izseljenci samo radi tega,

Katoliško akademsko starešinstvo brani enotnost krščanskega delavskega gibanja

Maribor je govoril

V Mariboru se je vršil v soboto, dne 23. nov., sestanek slov. kat. akadem. starešinstva iz bivše Štajerske, da zavzame stališče do nekaterih pereh vprašanj. Brez vsake reklame se ga je udeležilo 55 starešin. Pripominjamo, da združuje slov. kat. akad. starešinstvo (SKAS) tiste katoliške izobražence, ki so bili za svojih visokošolskih studij v katoliških visokošolskih društvih.

Več kot dve uri so udeleženci razpravljali samo o našem delavskem gibanju. Govorilo je 15 govornikov. Razen dveh so se vsi z vso odločnostjo zavzemali za enotnost kršč. strokovnega gibanja in poudarjali, da bi razcep v vrstah krščanskega delavstva nujno povzročil razkol vsega katoliškega gibanja v Sloveniji. Vsi so se zavzemali za Jugoslovansko strokovno zvezo in naglašali, da ne bi kazalo ustanoviti nove kršč. strokovne organizacije niti tedaj, če bi imela Jugoslov. strokovna zveza v svojem programu ali delovanju kaj napačnega. Kajti JSZ je v jubilejni številki »Del. Pravica« izjavila iskreno in odločno, da so ji verska in moralna načela ter zapovedi kat. Cerkve vzvišena nad vse in da je vedno pripravljena v vseh verskih in moralnih načelih pokoravati se svojim škofom. Če pa bi bilo v programu ali delovanju JSZ kaj napačnega, bi se to dalo lahko popraviti. Ugotavljalo se je, da je JSZ vedno kazala voljo po sporazumu in da ni storila ničesar, kar bi vodilo k razkolu.

Obsojalo se je netaktno in JSZ sovražno obnašanje »Slovenec« zlasti pri zadnjih volitvah v Delavsko zbornico. Tedaj so n. pr. celjski kršč. soc. delavci podprli od kat. starešin poslali trikrat brezuspešen dopis glede volitev. Ta korak se je tembolj obsojal, ker je obstajala samo nameščenska tako zvana »zelena« organizacija, ki si je edina lastila katoliško ime in katero je podpiral »Slovenec« proti stari namešč. organizaciji JSZ, dočim tedaj še »zelena« delavska organizacija sploh ni obstajala. Ta dopis ni izšel niti tedaj, ko so se Celjani obrnili četrtič na »Slovenec« z izjavo, da plačajo dopis kot inserat.

Na sestanku se je prečitala okrožnica, ki sta jo podpisala gg. Smersu in Preželj o novem delavskem listu »Delavska fronta«, ki bi naj s pomočjo Cirilove tiskarne začel izhajati v Mariboru. Ta bi naj v začetku JSZ sicer toleriral, a kakšno stališče bi zavzel pozneje, je jasno, če slišimo resne glasove o ustanovitvi nove kršč. delavske organizacije, ki bi bila naperjena proti Jugoslovanski strokovni zvezi. (Medtem se je že ustanovila. Op. ur.) Ugotovilo se je iz ust predvidevnega urednika, ki bi naj novi list urejeval, da ni res, da bi ga zato določil prevzvišeni knezoškof Tomažič, kakor stoji v okrožnici, ki sta jo podpisala zgoraj imenovana. Prisotni p. dr. Aljančič se je čutil dolžnega, da odločno protestira proti temu, da se v tej okrožnici vmešava v delavske spore po krivici vzvišena oseba mariborskega knezoškofa, ki ga imajo radi njegove socialnosti, pravičnosti in širokogrudnosti vsi delavci tako radi.

Prisotni starešine so izjavljali, da bo vsak v svojem okoliščju napel vse sile, da se nova organizacija ne osnuje ter ne razširi, novi delavski list pa, če bi bil ustanovljen in bi izhajal brez sporazuma z JSZ, ne našel naročnikov. Zakaj, če je pri nasprotnikih pravzaprav samo ena fronta, namreč marksistična, potem je pač sedaj najmanj primeren čas za cepitev katoliških delavskih vrst.

ker ni takih pogodb. Če bi kdo krivdo iskal, bi jo skoraj gotovo ugotovil v tem, da ni uradništvo, ki naj bi se pečalo s tem vprašanjem in ki naj bi služilo izseljencem, na svojem mestu. Naši izseljenci se bridko pritožujejo nad tem, da nimajo dovolj razumevanja pri konzularnih predstavnikih v tujini in s tem tudi ne dovolj zaščite.

Izseljniška nedelja ima lep in idealen pomen in namen. Želimo, da bi tudi letošnja nedelja rodila velik uspeh. Da bi nas vse napolnila z ljubeznijo do naših bratov in sester, ki so morali iti v tujino, da bi v nas zbudila smisel za Rafaelovo družbo, ki edina vrši svojo nalogo zares požrtvovalno in iskreno, zlasti pa, da bi sedanjim izseljenim apostolom — duhovnikom in učiteljem — sledili še drugi. Kajti v teh imajo naši izseljenci največjo oporo in tolažbo.

Z revolveržurnalom, kar naj bi bil ta novi delavski list, ni mogoče ubiti marksizma, ampak samo z radikalnim socialnim programom in njega radikalnim izvajanjem.

Če kdo, se je smatralo ravno kat. starešinstvo dolžno spregovoriti o tem vprašanju, kajti zlasti po zadnjem znižanju uradniških plač je, kakor so izjavljali, mladim izobražencem mesta samo v Jugoslovanski strokovni zvezi. Končno je bil soglasno sprejet naslednji sklep:

»Slovensko kat. akad. starešinstvo zbrano v Mariboru dne 23. novembra stoji absolutno in nepremakljivo na stališču enotnosti delavskih krščanskih strokovnih vrst in se izjavlja z vso odločnostjo proti cepitvi v kakršnikoli obliki. Če je JSZ res potrebna kakšne reforme, naj se ta izvrši, ne pa ustanavlja proti

Če se viničarji poslužujejo svojih zakonitih pravic

»Viničarji čimdalje več zahtevajo,« mi je rekel nedavno predsednik neke občine ob priliki viničarske komisije. »Pa zakaj,« je hitro vprašaje pripomnil navzoči vinogradnik, in potem jezno pristavil: »Ker jih hujska njihova organizacija!« To je skoraj splošno mnenje vinogradnikov, predvsem kmečkih, toda je popolnoma krivo. Dejanski vzrok je povsem drugje. Toda naši gotovi »dobri« gospodarji se ne potrudijo, da bi kdaj o tem premišljevali, ampak vedno le trdijo: »Viničarji so nahujskani!« O enem pravem hujskaču sem že nekoč pisal nekaj, namreč, da krivice, ki jih mnogi gospodarji izvajajo nad svojimi viničarji, največkrat in najbolj glasno hujskajo viničarje. In drugi, nič manjši hujskač pa je beda, revščina med viničarskim delavstvom, ki se dan za dnem stopnjuje. Poglejmo samo zahtevo po viničarskih nagradah. V svoji službeni knjižici ima viničar napisano, da mu pripada 100 Din nagrade od vsakega obdelanega orala vinograda, ki se mu mora izplačati do 1. novembra vsako leto. In ravno november je tisti čas, v katerem viničar največ premišljuje, kako bo prebil zimo. Kar je zaslužil spomladi, je dal za živež in dolgove, ki jih je naredil prejšnjo zimo. Poletni zaslužek je šel zopet za živež in morda kos obleke. V mesecu avgustu in septembru pa je že brez zaslužka. Trgateg v oktobru mu morda vrže par dinarjev, pa še to le gosposkim viničarjem. Kmetijski viničar dobi navadno za delo ob trgatvi eno »dobro večerjo«. Pa še ta je večkrat »paprircirana« s trpkimi očitki, češ da se je pre malo nabralo. Tako viničarsko leto preide, dela in zaslužka ni, denarja pa tudi ne. Nastopa mraz, viničar pa brez zadostne obleke, obutve, drv in večkrat tudi brez soli in moka. Prištedil bi si kaj v času zaslužka, toda pri dnevni plači 4, 5, 6, izjemoma 7 Din je to bilo nemogoče. Da, ako bi imel vsaj ta zaslužek vso pomlad in poletje. V najboljšem slučaju je imel zaslužek pet mesecev. Ali se potem moremo in smemo čuditi, ako se viničar v takem položaju in pred bližajočo zimo — časom njegove redne brezposelne sezone štirih mesecev — spomni, da ima po zakonu pravico zahtevati: zadržano in odtegnjeno plačilo, povišek plačila za težja in specialna dela, nadure, odškodnino za manjkajočo deputatno zemljo, mleko in nagrado? Ni hujskanje! Zavest, da je vse leto trdo delal in se mučil, zato pa dobival le miloščino in oblube, ta ga sedaj sili, da si gre iskat pomoči in pravico, do katere pa ga vodi zanj neljuba pot preko viničarskih komisij in sodišč. Vinogradniki so v letih najhujše »krize« in to boljčasne krize vsepovsod iskali virov, da si uravnovesijo gospodarski, v mnogih slučajih le omajani profitarški položaj. Poleg drugega so omejevali delo v vinogradih, zaradi česar je imel največ škode le viničar. Nato so se spravili nad viničarske plače, ki so jih rezali do skrajnosti, in to zopet na škodo viničarja. Vino ni šlo v promet. Nastavili so med viničarje vinotoče, da so tako še tiste denarje, ki so jih dobili, dali nazaj za vino. Znano mi je mnogo slučajev, da so viničarjem dajali namesto denarja kar vino, trdeč, da jim plačila v denarju sploh dati ne morejo, ker je »kriza«! In viničarji, misleč, da

njej ali poleg nje nova delavska organizacija. Če pa smatrajo delavski krogi nov list za potreben, se mora ta ustanoviti in izdajati v sporazumu z Jugoslov. strokovno zvezo, ki naj ima v konzorciju za izdajanje lista odločilno besedo.«

Prošnja mariborske ekspoziture JSZ, da naj starešinstvo podpre pri prevzvišenemu g. knezoškofu njeno prošnjo, da se pri eventualnem priporočilu kat. listov za novo leto uvrsti tudi »Del. Pravica«, se je vzela soglasno na znanje, ker ni bilo niti enega, ki bi mogel podvomiti, da »Del. Pravica« ni katoliški list.

Odbor mariborskega SKAS nam je glasom sklepa poslal opis poteka tega zborovanja, pa tudi imena udeležencev. V zadoščenju nam je, da se ga je udeležilo in tako glasovalo za te sklepe mnogo najodličnejših duhovnikov, poleg mlade generacije pa tisti laiki, ki so v boju za kat. načela osiveli, kakor dr. Leskovar in dr. Schaubach.

Kakor slišimo, se vrši prihodnji sestanek SKAS v Celju meseca januarja, ki bo razpravljal o perečem vprašanju ljudske izobrazbe. Nanj bodo povabljeni kat. starešine iz vse Slovenije.

je bolje vzeti nekaj kot nič, so nato bili parkrat prav dobre volje, nazadnje pa bosji, raztrgani in lačni. Pa smo jim viničarji zamerjali, če so tako na naš račun »reševali krizo?« Še malo ne, razen če je šlo za odtrgan zaslužek. Tako prepričevalno so nam govorili o krizi, da smo jim morali verjeti in še prav pomilovali smo jih, da morajo zaradi krize toliko trpeti, čeprav jim ta — kjer je resnično obstajala — še daleč ni ogražala njihove življenjske eksistence, kvečjemu dobičke. Nam pa, ki se borimo z resnično krizo, večkrat stradamo in trpimo raznovrstno pomanjkanje, pa se hudo zameri, ako iščemo izhoda in pomoči in se pri tem poslužujemo zakonitih pravic. Očitke hujskanja odločno odklanjamo. Vprašamo, kdo pa nahujka viničarje, ki večkrat pridejo iz krajev, kjer še organizacije sploh ni, kjer ne berejo »Delavske Pravice«? Nikdo drug kakor krivice, ki se jim gode in beda, ki jo trpe. Imamo dokaze, da se viničarji, ki imajo še »človeške« gospodarje in jim zato tudi boljše gre — redki so — niti malo ne zmenijo za organizacijo, ne za viničarske zakone in v njih pisane viničarske pravice. K.J.

Kovinarji

Kamnik. V nedeljo 24. novembra smo imeli sestanek naše skupine iz tovarne »Titan«. Sestanek je bil dobro obiskan; udeležilo se ga je tudi precej marksistov. Tov. Fajfar iz Ljubljane je v svojem govoru poudarjal delavsko enotnost in ostro bičal razdiralno delovanje tistih voditeljev delavstva, ki delajo prepad med delavstvom in tako najbolj pomagajo kapitalizmu, ki ima tako z razbitim delavstvom lahko delo. Nato se je razvila živahna debata, v kateri je tov. Bore iz Smarce odgovoril na napade rdečih na zadnjem njihovem sestanku v Kamniku. Naše delavstvo je obsodilo taktiko rdečih, s katero nastopajo proti krščanskim socialistom. Na tem sestanku so rdeči voditelji lahko spoznali trdno voljo delavstva, da ustvari skupno fronto, ne glede na osebno prepričanje posameznih, ker bo le na ta način moglo voditi uspešen boj za svoj obstanek.

Rudarji

Huda jama. V nedeljo 17. t. m. smo imeli v Čitalnici pri Sv. Jederti običajni rudarski sestanek. Dnevni red je bil sledeči: 1. poročilo o širši seji načelstva JSZ in plenarni seji Delavske zbornice; 2. poročilo o lokalnih zadevah ter o rudarski komisiji, ki se je vršila za naš rudnik dne 31. oktobra t. l.; 3. poročilo o predlogih za glavno razpravo na TPD v Ljubljani, ki se bo najbrž v kratkem vršila. Prvi je na sestanku poročal tov. Lojze Lešnik, in sicer k točki 1. Vsi navzoči so z zanimanjem sledili izčrpnemu poročilu našega hvalevrednega in značajnega delavskega borca Lojzeta. Ne boj se žrtev, a veseli se zmage, to je njegovo geslo. Tovariši, z ljubeznijo ga posnemajmo in zmaga je naša.

K točki 2. in 3. je poročal tov. Diacci. Omenil je in apeliral na delavstvo (članstvo), da naj ne samo svojega zaupnika izvoli, ampak ga v vseh, posebno v težjih problemih tudi podpira. Akcije kakršnekoli vrste ne more izvesti brez sodelovanja delavstva niti organizacija, še manj pa zaupniki. Tako je tudi glede sličnih komisij, ki so se vršile zadnje čase po revirjih TPD, in na podlagi katerih se bo lokalno neresljiva vprašanja in pritožbe reševalo na glavni razpravi v Ljubljani. Od delavstva je odvisno, da vse pritožbe in ugovore pravočasno prednese svojim zaupnikom, ker le tako se potem morejo in morajo oni kot taki odločiti postaviti v bran proti krivicam, ki se nam gode, posebno rudarjem zadnje čase. Vsega je kriva kriza in vsako breme pade na delavske rame. Kar imamo, so nam priborile strok. organizacije, kar smo izgubili, je kriva v glavnem naša neorganiziranost in brezbriznost. Tovariši, le v JSZ in z roko v roki do zmage! Naj živi poštena delavska borba do zmage.

Trbovlje. V nedeljo 24. t. m. se je vršil v »Društvenem domu« javen strok. shod, katerega je sklicala tukajšnja strok. skupina rudarjev. V dve in pol urnem razglabljanju rudarskih vprašanj sta izerpno referirala tov. centralni tajnik Rozman o »Sanacijskem problemu bratovskih skladnic«, in tov. predsednik skupine, Križnik, o »Izvajanju obrtnega zakona«. Izvajanjem govornikov so navzoči ves čas pazljivo sledili. Grajati pa je premajhno udeležbo tako uspelega shoda. Ob 12 uri našega življenjsko važnega pokojninskega zavarovanja pa še ni klica iz vseh grl te uboge delavske raje. Tovariši, kdaj se vzdamo?

Zagorje. V nedeljo, 1. decembra 1935, se bo vršil ob 9 dopoldne shod rudarskega in ostalega delavstva, ki ga sklicuje skupina rudarjev JSZ v Zagorju. Na shodu bosta poročala tov. Rozman o stanju naših brat. skladnic in ponovnih ukrepah glede sanacije ter tov. Križnik o tolmačenju obrtnega zakona od strani delodajalca. Shod je zelo važen, zato naj se ga naše delavstvo kakor tudi upokojeanci polnoštevilno udeležijo. Shod se bo vršil v dvorani Zadrúžnega doma v Zagorju. Naše članstvo opozarjamo, da se shoda vsi udeležijo.

Tekstilno delavstvo

Jarše. V zadevi kolektivne pogodbe, katere je bila predložena tovarni platnenih izdelkov po Jugoslovanski strokovni zvezi, se je dne 21. novembra vršila na licu mesta razprava, kateri so prisostvovali predstavniki tovarne, Delavske zbornice, Jugoslovanske strokovne zveze in delavski zaupniki v podjetju. Razprava je bila precej napeta, vendar vseskozi stvarna. Zastopniki podjetja so se postavili na stališče, da sklepajo pogodbo z delavstvom brez organizacije. Gospodje so namreč prezrli določbe zakona, ki pravi, da more le svobodna strokovna organizacija sklepati take pogodbe v imenu delavstva. Vemo, da organizacija v nobenem podjetju ni dobrodošla, vendar se bo moglo s tem tudi to podjetje sprizniti, ker ima organizacija legitimacijo, da zastopa vse delavstvo v tej tovarni. V tem pogledu bo moralo podjetje pač spremeniti svoje načelno stališče. Na razpravi so se rešile razen poviška plač vse točke predložene pogodbe. Zahteva po zvišanju plač od strani delavstva se je omejila le na 20% potem, ko bi bile izenačene plače pri enakih delih, ki so doslej krivično zaostale. Če bi podjetje tem zahtevam ugodilo, bi prejemale delavstvo tega podjetja srednje plače, ki obstojajo danes v tekstilni industriji dravske banovine. Sedaj so plače v navedeni tovarni na 23. mestu naše tekstilne industrije in so za 50 do 75 odst. nižje, kot plače v nekaterih višjih oziroma večjih tekstilnih tovarnah. Omenjena tovarna zaposluje okoli 340 delavcev in delavk in se jo sme prišteti v vrsto večjih tekstilnih tovarn. Ta tovarna je edina tovrstna tovarna v naši banovini in je pri nas brezkonkurenčna.

Zahteve delavstva po zvišanju plač niso torej v nobenem oziru pretirane, marveč vsestransko opravičene. V nedeljo, dne 24. novembra, se je delavstvo zbralo na sestanku, da sliši poročilo o rezultatu razprave. Delavstvo je bilo ogorčeno nad stališčem podjetja, ki odklanja sklenitev pogodbe s strokovno organizacijo, ker je tako stališče smatrati za afront proti delavski strokovni organizaciji, ki jo je osnovalo delavstvo po zakonu za zaščito svojih socialnih, ekonomskih in kulturnih interesov. Delavstvo je odobrilo stališče svojih zastopnikov na razpravi in je sklenilo, da vztraja

Strnjene vrste

Pod tem naslovom razvija kranjski tednik »Gorenjec« v 45. številki misli o skupni fronti delavstva, kmetov, obrtnikov, inteligence itd. v boju za socialno zboljšanje naših razmer, prav tako pa tudi na polju prosvete itd.

Pisec pravi med drugim: »Oni, ki sejejo med naš narod razredni boj v tem smislu, da bi se moral delavec boriti proti kmetu in kmet proti delavcu, bi uničevali oba in ves narod... Čudno se nam zdi, da se med nami tako pogosto čujejo več ali manj prikriti napadi na obrtniški stan in našo inteligenco. Opazujemo čuden pojav, da se nekam skoro sistematično širijo med delavske in tudi že med kmečke vrste razne govornice o »buržujih« in »kapitalistih« med obrtniki in med inteligenco. Žalibog so, kakor se zdi, nekateri že začeli nasediti tej komunistični taktiki in pomagajo razdiralcem slovenske delavne skupnosti. Smatramo, da je oni največji škodljivci našega naroda, ki seje razdor in sovraštvo med stanove in zato bo treba brez obzira nastopiti proti vsem sejalcem razdora...«

Ker se te besede lahko napačno umevajo, zato smo smatrali, da bi bilo na nekatere točke dobro posebej odgovoriti. Potrebno je predvsem, da poudarimo pravilno umevanje razrednega boja. Nekateri slikajo razredni boj kot borbo med delovnimi stanovi, t. j. med delavci, kmeti, obrtniki itd. Resnica je, da se besede razredni boj lahko umeva v marksističnem ali katoliškem smislu. Vsak katoliški delavec ve, kaj je razredni boj, če že hočemo rabiti to besedo, namreč: boj za obstanek delovnega ljudstva (kmetov, delavcev, obrtnikov, pa tudi inteligence in drugih) proti svojemu edinemu sovražniku: materialističnemu kapitalizmu. Vsak delovni človek in tudi inteligenca pozna samo dva razreda v človeški družbi: izkoriščane in izkoriščevalce. Ta boj za obstanek je pravičen in je obenem nujen ter bo trajal vse dotlej, da bo na svetu zavladala socialna pravičnost. Ko bo imel vsak človek človeka dostojno življenje in ne bo več izkoriščevalcev — potem bo ta boj ponehal sam od sebe, ker ne bo več potreben. Boj za pravico in obstoj ter za pravičen družbeni red imenujemo mi ta boj, ki ga člankar »Gorenjec« imenuje razredni boj. Nikakor pa ni ta boj patent marksistov, ampak nujna posledica današnjega družabnega reda. Boj za pravico je še posebna dolžnost krščanskega delavstva, saj nam je Kristus oznanjeval pravico, in po njegovi poti gremo, če se borimo za pravico, zlasti socialno pravico.

»Strnjene vrste« delovnega ljudstva (ne glede na stan) hočemo doseči vprav mi krščanski socialisti. Zbrati hočemo vse, ki so izkori-

čani, ki se bodo ramo ob ramo bojevali za uveljavljanje socialne pravice.

Druga točka, o kateri moramo spregovoriti, je katoliška skupnost, o kateri govori tudi »Gorenjec« z ostjo proti stanovskemu kulturnemu udejstvomaju krščanskega delavstva.

Papež Pij XI. je v svoji okrožnici »Quadragesimo anno« posebno poudaril važnost ureditve človeške družbe po stanovih. Njegova navodila veljajo za vsa polja katoliškega udejstvomajanja, tudi za prosvetno delo. Kakor v strokovni organizaciji, tako se mora delavstvo tudi na področjih vsega javnega udejstvomajanja uveljaviti kot stan. Zato ni nikakor razbijanje katoliške skupnosti, če se krščansko delavstvo uveljavi v svoji delavski prosveti in kulturi, ampak je tako udejstvomajanje popolnoma v smislu papeževe okrožnice. Povsem naravno je namreč, da se tovariši istega stanu mnogo lažje izobrazujejo glede lastnih strokovnih razmer v svojih lastnih kulturnih krožkih. Tako n. pr. je lahko eno predavanje zanimivo in življenjskega pomena za delavca v tovarni, brez pomena in dolgočasno pa je lahko isto predavanje za posestnika-kmeta, ki rabi povsem drugo izobrazbo, da napreduje v svojem stanu. Poglejmo n. pr. Belgijo in Holandijo, kjer poleg krščanskih strokovnih organizacij obstoje tudi močne krščanske delavske vzgojne in prosvetne organizacije, žožisti — pa nikomur ne pride na misel, da bi jim očital razbijanje katoliške enotnosti, ampak so nasprotno one najmočnejši steber katoliškega življenja v teh deželah.

Vse katoliško javno udejstvomajanje je papež Pij XI. postavil v okvir katoliške akcije. Katoliška akcija pa je sodelovanje laikov-vernikov s Cerkvijo za en veliki cilj — preporek javnega življenja po Kristusovih načelih. Tega katoliškega udejstvomajanja sv. oče ni monopoliziral samo za nekatera društva ali organizacije, ampak je to poslanstvo izročil vsem vernikom in vsem katoliškimi organizacijam, da vsak po svojih močeh in na svojem polju delajo za katoliški preporek, samo ob sebi razumljivo vedno v soglasju in pod vodstvom katoliškega episkopata. Tako nam postane čisto jasna tudi naloga krščanskih delavskih vzgojnih in kulturnih organizacij, ki naj poleg drugih, bodisi stanovskih ali verskih, delajo v okviru katoliške akcije. Avtoriteta Cerkve nam je garancija za upravičenost obstoja in delovanja delavskih kulturnih organizacij, zato je v veliki zmoti vsakdo, ki tega ne spozna ali pa celo deluje proti njihovem obstoju, v našem primeru zlasti proti Mladinski zvezi JSZ. Mi nismo razbijalci katoliške prosvete in skupnosti, ampak njeni so graditelji. T. F.

„Tekstilni ples“

Vsakega strokovno zavednega strokovničarja bo zabol el napis, ki sem ga bral v oknih mariborskih izlozih: »Tekstilni ples«. In to danes — letos, ko je tekstilno delavstvo imelo toliko borb, toliko mezdnih bojov.

Bojim se, da bo delavstvo nekoč kruto razočarano. Tekstilne tovarne, ki so zrastle v zadnjih letih kakor gobe po dežju, še daleč ne odgovarjajo higijeničnim predpisom današnjega časa. Vsaka uta, da ne rečem hlev, je dobrodošla tovarnarju, dokler cvete konjunktura, za izkoriščanje našega delovnega ljudstva. Tovariši! Ne smemo pozabiti, da v teh zaslinih tovarnah hira cvet slovenske delavske mladine. Obžalujem neorganizirane tovariše, posebno pa tekstilne, ker bodo ravno oni največja žrtev. Zato tovariši, mariborski tekstilci, opustite v bodoče svoj tekstilni ples. V Unionski dvorani v Mariboru

pri tej minimalni zahtevi. Sprejeta je bila resolucija, katero je poslala Jugoslovanska strokovna zveza podjetju in v kateri se apelira na uvidevnost upravnega sveta, da opravičenim zahtevam ugodijo. Pogajanja se s tem niso razbila, marveč prelozila na poznejši čas, ker bo medtem ponovno sklepel upravni svet te tovarne. Delavstvo je v tej borbi popolnoma solidarno, ker je do malega 100 odstotno organizirano in je prav radi tega pričakovati, da se bo ta borba za delavstvo uspešno zaključila.

naj bi bil naš ples — zborovanje krščanske strokovne organizacije, ki bo z vašo pomočjo razbila zlato tele, v korist katerega prirejate svoj ples. Tolikokrat smo rekli, tolikokrat poudarili, toliko časa že čutimo, da kapitalizem zaslužuje delovno ljudstvo gospodarsko in duhovno. Smisel naše organizacije pa ni samo osvoboditi delavstvo iz suženjstva kapitalizma, predvsem ga moramo dvigniti tudi duhovno. Zato tovariši, mariborski tekstilci, posebno pa prireditelji tekstilnega plesa, delujte, da bo v bodoče Unionska dvorana premajhna za kakšno delavsko kulturno prireditev. Ne posnemajmo vendar šeg in razvad kapitalističnih mogotcev!

Mariborski tekstilni delavec, ali si že kdaj razmišljal, kaj bo potem, ko bo pojenjala konjunktura v tekstilni industriji? Kaj bo potem, ko bo kapitalist rekel, da mora znižati plače, ker nima naročil? Če nisi organiziran in če nimaš kolektivne pogodbe, te bo pod pretvezo, da nima naročil in podobno, postavil na cesto. Zato tovariši, organizirajte se vsaj ob dvanajsti uri v pravi krščanski delavski strokovni organizaciji, Jugoslovanski strokovni zvezi. In ko bomo dobro organizirani in vsaj deloma dosegli svoj cilj, potem bo šele čas za kako dostojno zabavo.

Zaradi pomanjkanja prostora je nekaj člankov izostalo. Pridejo na vrsto prihodnjih. Tovariše dopisnike prosimo, naj to oprostite. Urednik.

Sankcije

Italijansko-abesinski spor se ta čas suče okrog vprašanja sankcij, ki jih je Zveza narodov odredila za svoje člane — države, včlanjene v Zvezi narodov. Optanisti pričakujejo od sankcij veliko, nič manj kot to, da bodo sankcije dovedle do mirne poravnave med vojskujočima se državama. Število držav, ki so sklep Zveze narodov priznale zase kot obvezen, je naravnost veliko. Od evropskih držav pa niso marale prevzeti teh obvez Avstrija, Madžarska, Albanija. Nemčija ni več članica Zveze narodov, zato stoji ob strani in molči. Pesimisti si od sankcij proti Italiji ne obetajo mnogo. Države so sicer sankcije priznale, jih odredile, opozarjajo pa ena za drugo, da bodo imele od njih samo škodo, ogromno škodo posebno še one države, ki mnogo izvažajo v Italijo. Za škodo, ki jo bodo imele, zahtevajo odškodnino. Iščejo tudi novih kupcev za svoje blago, če jih ne bodo dobile — kaj potem? Kje bodo dobile sredstva za to, kar morajo take države same kupovati v inozemstvu? Države, ki bodo izvajale sankcije, skrbijo tudi to, da bodo razne »nevtalne« države dobavljale Italiji surovine, ki jih rabi. S tem bi bile žrtve, ki jih same doprinašajo, povod za zaslužek drugim.

Med nevtalnimi državami je tudi Amerika. Predsednik Roosevelt je že pred meseci izdelal in izdal zakon o nevtalnosti Amerike in o prepovedi izvoza vseh surovin, ki morejo služiti vojskujočima se državama. Nasprotniki vojske so ga pozdravili, zahtevajo njega strogo

izvajanje in uvedbo težkih kazni proti krivcem. Vladni krogi opozarjajo, »da bodo izvozniki riskirali vse«, ako ne bodo izvajali prepovedi vojnega gradiva. Združenje izvoznikov pa izjavlja, da bo z izvozom nadaljevalo in se za opomine predsednikovega časopisja ne bo zmenilo. Trdijo, da izdani zakon našteva samo gotove sirovine, ki se ne smejo izvažati vojskujočima državama in da ne more preprečiti trgovine v Italijo in Abesinijo. Predsednikove odredbe in opomine njegovega časopisja so »nepremišljeni in prenagljeni ter pomenijo hud udarec ameriški trgovini, poleg tega pa k ameriški nevtalnosti ne morejo nič koristiti«. Tisti, ki radi skrivajo interese svojih žepov in udarjajo na strune človekolubja, kažejo na množice brezposelnega delavstva, češ, sedaj je prilika, da se nekaj stori za poživitev gospodarstva in omilitev brezposelnosti. Vsi pa, ki imajo ameriško industrijo in trgovino v rokah, so odločeni čim več prodajati in čim več zaslužiti, da jim bo »nevtalnost« prinesla kake koristi. Medtem ko razlagajo zakonita določila, njih uspešnost in izvedljivost, se pridno tvorijo ladje in trgovina z vsem, kar more priti prav vojskujočim se državam, je v polnem razmahu. Pesimisti imajo dosti razlogov za svojo črnoglednost. Dokler državniki kujejo zakone in naredbe, industrija pa dela ter trgovina izvažata, ne bo dosti škode za nobenega. Vsek bo imel mirno vest, da je »storil, kar se je storiti dalo«.

uglednih krščanskih družin. Želimo jima obilo božjega blagoslova in zadovoljstva v zakonskem življenju. Bilo srečno!

Prevalje. 24. t. m. se je poročil tov. Mikeln Martin, aktiven član naše strok. skupine, z gdčno Apohal Jožefo. Novoporočencema želimo obilo sreče in božjega blagoslova.

Domžale. Poročila se je Amalija Borštnar z Nejkom Velkavrhom, oba člana JSZ. Malka je bila dobra igralka in izvrstna pevka s svojim močnim in prikupnim altom. Vedno in povsod je rada pomagala in to posebno pri delavskih prireditvah. Zato jima kličemo: obilo sreče!

IZJAVA

Podpisana Legedič Marija, delavka v tovarni »Titan« v Kamniku, obžalujem in preklicujem, da sem Mlakar Franco, delavko iz iste tovarne, na dan 26. oktobra 1935. obdružila tatvine moje tedenske plače.

Zahvaljujem se ji za odstop od zas. tožbe.

Legedič Marija.

Iz centrale

Gradivo za proslavo 70 letnice rojstva dr. Jan. Ev. Kreka so te dni prejele vse naše skupine. Kjer je le mogoče, naj skupine to gradivo uporabijo in prirede del. kulturni večer. Ob tej priliki obveščamo vse skupine, da je bil večer v Ljubljani preložen na soboto, 7. decembra, ob 20 v dvorani Delavske zbornice.

Mladinska zveza JSZ je te dni poslala vsem krajevnim skupinam okrožnico z navodili glede tečaja, ki se bo vršil v nedeljo 8. decembra v Ljubljani. Vse odbore naprošamo, da o vsebini okrožnice na sejah razpravljajo in sklepe čimprej sporoče centrali MZ.

Krekova knjižnica

Vsem skupinam MZ, kakor tudi JSZ je »Delavska založba« pripravljena nuditi vse dosedaj izišle knjige (razen Nerančule, ki jo je sedanji odbor izločil iz književne zaloge) pod zelo ugodnimi plačilnimi pogoji. Prav tako tudi vsem dosedanjim članom oz. naročnikom. Kdor se za to zanima, naj to sporoči na naslov »Delavska založba«, Ljubljana, Miklošičeva c. 22-1, nakar bo dobil vsa potrebna pojasnila.

Razno

Načelstvo nove krščanske strokovne organizacije Zveze združenih delavcev. Ker so nekateri tovariši izrazili željo, da bi radi poznali člane načelstva te nove organizacije, jih tu priobčujemo: predsednik: Jonke Jože, urarski pomočnik; podpred.: Šega Stanko, knjigovoz; tajnik: Preželj Franc, uradnik OUZD; blagajnik: Bajc Rafael, delavec; odborniki: Spreicer Franc, sluga; Kranec Rudolf, čevljarški pomočnik; Rupnik Jože, sluga; Grošelj Jože, delavec; Sitar Alojzij, trg. pomočnik; Šašelj Franc, delavec.

Oblast hje si?

Ne vemo, zakaj so poskočile cene živilskim potrebščinam. Ne moremo vsakega primera preiskati, da bi ugotovili vzrok. Čudimo pa se, da se za to pristojna oblast ne zgame in ne uredi cene mesu. Poznavalci razmer trdijo, da se zadnji čas prodajajo pitani voli po 2.80 Din za kg, spiti prašiči po 5 Din, krave pa od 50 par do 1 Din kg. Ljubljanski mesarji — par izjem je — v splošnem prodajajo goveje meso od 10 Din naprej za kg, prašičje pa po 14 Din. To so prodajne cene, ki grede nad kupnimi celo za 200 odstotkov in več.

Le vzemimo primer: Mesar kupi 350 kg težko kravo. Plača jo po 1 Din kg. Torej ga stane 350 dinarjev. Koža take krave tehta najmanj 30 kg. Proda jo po 14 Din kg, tako da dobi za kožo 420 Din. Torej velikanski zaslužek! Pri sedanjem stanju cen živini bi se smelo najboljšje volovsko meso prodajati največ po 6 Din. Druge vrste mesa pa temu primerno. Toda nihče se ne gane. Mogoče se bodo takrat, če bodo cene živini poskočile, to pa radi tega, da bodo mesarji lažje dokazovali, kako veliki siromaki so.

Oblačilno delavstvo

Iz Skofje Loke. Vse tovariše in tovarišice odbornike obveščamo, da se vnaprej vršijo seje ob nedeljah dopoldne ob pol 10 v novih prostorih t. j. v mežnariji, in sicer za skupinski in zaupniški odbor. Obenem pa opozarjamo vse funkcionarje, da so seje brezpogojno obvezne, razen če je važen zadržek, ker je pač vsak dobil nalogo, katero mora tudi izvršiti. — V slučaju zadržka pa mora vsak predhodno javiti skupinskemu tajniku izostanek. Za vsako sejo se bo predhodno obvestilo z vabilom na uradni deski v tovarni. — Torej tovariši, red in disciplina!

Iz Skofje Loke. Poročil se je naš tovariš in odbornik Janez Ramovš z tovarišico in zaupnico Minko Piškur. Obema želimo obilo zdravja, sreče in božjega blagoslova v novem stanu.

Mariborska ekspozitura

Maribor. V soboto in nedeljo se je mudil pri nas predsednik JSZ tov. Žumer. V soboto zvečer smo imeli z njim skupno sejo o tekočih zadevah naše ekspoziture. V nedeljo dopoldne se je v naših prostorih vršil sestanek naših mariborskih zaupnikov, na katerem je podal daljše poročilo tov. Žumer. V soboto kakor tudi v nedeljo so se vršili važni razgovori s prijatelji Jugoslovanske strokovne zveze, ki so se prav tedaj zbrali v Mariboru na svojem starešinskem sestanku.

Celjsko okrožje

Celje. Na zadnjem večernem sestanku je imel g. prof. Bitene predavanje o carski Rusiji. Vsestransko objektivno in dobro predavanje je izzvalo razgovor, ki je trajal dobro uro. **Drugo predavanje bo 4. dec. t. l. ob 8 zvečer.** Predavatelj je isti, snov pa je: Današnja Rusija. Pri zadnjem sestanku smo pogrešali predvsem članice in še druge, ki bi lahko prišli! V sredo ob osmih vsi in točno!

Delavska kultura

Domžale. Skupina priredi v nedeljo 1. dec. ob pol 4 pop. v dvorani društvenega doma v Grobljah proslavo 70 letnice rojstva Jan. Evan. Kreka z govorom ter igro »Vaški lopov«, ljudsko predstavo v štirih dejanjih. Vse prijatelje delavskega pokreta vabimo, da se prireditve udeležijo.

To in ono

Zagorje. Poročil se je v nedeljo, dne 17. novembra t. l. član naše skupine tov. Dolinar Slavko z gdč. Pepco Medved. Novoporočenca sta oba iz

KNJIGOTISK
BAKROTISK
KLIŠARNA

LITOGRAFIJA
KAMENOTISK
OFFSETISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA • KOPITARJEVA 6

ILUSTRACIJE IN KLISEJI DAJO REKLAMI
SELE PRAVO LICE. - ZA REKLAMO V
VLSOKIH NAKLADAH UVAŽUJTE LE OFF-
SETTISK, KI JE DANES NAJCENEJŠI!